

**Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра трудового, екологічного та аграрного права

З. В. Яремак

ЕКОЛОГО-ПРАВОВА КОНФЛІКТОЛОГІЯ

**Методичні вказівки для самостійної роботи
студентів заочної форми навчання
спеціальності 081 Право**

м. Івано-Франківськ, 2019

Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 8 від 24.05.2018 року)

Рецензенти:

Кобецька Н.Р., доктор юридичних наук, професор, зав. кафедри трудового, екологічного та аграрного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Олійник О.С., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Яремак З. В. Еколого-правова конфліктологія: методичні вказівки для самостійної роботи студентів заочної форми навчання спеціальності 081 Право. Івано-Франківськ, 2019. 16 с.

Навчально-методичний посібник розроблений на основі навчального плану Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та є складовою методичного супроводу самостійної роботи студентів заочної форми з навчальної дисципліни «Еколого-правова конфліктологія». Метою видання є сприяння організації самостійної роботи студентів при вивченні «Еколого-правової конфліктології». В посібник включені варіанти домашніх контрольних робіт, які виконуються в рамках самостійної роботи студентів заочної форми навчання, та методичні поради до їх виконання. Він також містить програмові вимоги для підготовки до екзамену.

Методична розробка призначена для студентів, аспірантів, викладачів.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З НАПИСАННЯ Й ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ	6
ЗАВДАННЯ ДЛЯ ДОМАШНІХ КОНТОЛЬНИХ РОБІТ.....	7
ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ	14
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	17

ВСТУП

Антропогенна діяльність тісно пов'язана з використанням природно-ресурсного потенціалу, а відтак зумовлене цим відповідне навантаження на навколишнє природне середовище породжує широке коло соціальних, економічних та екологічних проблем. Зважаючи на те, що в основі взаємодії людини з природою лежать різноманітні інтереси (господарська діяльність суспільства, забезпечення матеріальних і духовних потреб населення, підтриманням якісного стану природного середовища), які мають різновекторний характер та задоволення одних обмежує можливість реалізації інших, такі взаємовідносини спричиняють конфлікт інтересів, вирішення якого є передумовою сталого розвитку суспільства.

Навчальна дисципліна «Еколого-правова конфліктологія» передбачає вивчення міжгалузевого правового інституту еколого-правового конфлікту. Екологічний конфлікт вже давно є предметом дослідження різних галузей науки (конфліктології, соціології, екології, соціальної екології, економіки природокористування тощо). Водночас для юриспруденції науковий інтерес становить саме з'ясування правового змісту екологічних конфліктів та пошук оптимальних шляхів їх врегулювання за допомогою правових засобів і механізмів, що і є предметом вивчення даної навчальної дисципліни. Вивчення даної дисципліни дає можливість здійснити теоретико-правове дослідження підстав застосування, сфери дії, особливостей, змісту, порядку, перспектив вдосконалення юридичного механізму врегулювання еколого-правових конфліктів, що у підсумку спрямоване на підвищення ефективності правового регулювання екологічних та природоресурсних відносин в Україні, є гарантією безпечного сталого соціально-економічного розвитку суспільства і держави.

Навчальна дисципліна «Еколого-правова конфліктологія» *спрямована на формування у студентів* правового світогляду та мислення; поглиблення засвоєних при вивченні нормативних дисциплін еколого-правового спрямування студентами-магістрантами теоретичних знань щодо міжгалузевих аспектів юридичної природи еколого-правових конфліктів, причини їх виникнення, способи управління конфліктними ситуаціями, аналізу конфліктів і вироблення методів їх подолання.

За результатами вивчення даної навчальної дисципліни *студенти набудуть практичних вмінь та навичок у сфері врегулювання еколого-правових конфліктів*, зокрема: правильно визначати предмет та об'єкт еколого-правового конфлікту; кваліфікувати еколого-правовий конфлікт; тлумачити і порівнювати норми різних галузей матеріального права з метою визначення найбільш оптимального шляху вирішення еколого-правового конфлікту; правильно обирати порядок та спосіб врегулювання, розмежовуючи судові юрисдикції та обираючи ефективний спосіб захисту прав та інтересів; вирішувати еколого-правові конфлікти шляхом застосування примирних процедур (медіація, переговори і т.д.).

При вивченні навчальної дисципліни студентами заочної форми навчання використовуються такі форми навчальної роботи: лекції, семінарські заняття, консультації, написання і перевірка домашніх контрольних робіт, самостійна робота студентів. Враховуючи специфіку навчання на заочній формі, самостійна робота студента займає основне місце. Особливість самостійної роботи полягає в необхідності самостійного, творчого пошуку та аналізу інформації на відміну від порівняльно-пасивного її сприйняття па лекційних заняттях. Під час самостійної роботи з навчальною, науковою та нормативною літературою студент збагачує свої знання, фактично створюючи власну систему знань за певною темою.

Самостійна робота студента заочної форми навчання включає:

- опрацювання лекційного матеріалу і рекомендованої літератури;
- аналіз літератури та електронних джерел інформації з відповідної тематики;
- виконання домашніх контрольних робіт;
- вивчення матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;

- підготовка до практичних (семінарських) занять;
- систематизація вивченого матеріалу перед семестровим екзаменом.

Контроль за самостійною роботою студентів заочної форми може здійснюватися викладачем у таких формах:

- поточний контроль засвоєння знань на основі оцінки усної відповіді на питання, повідомлення, доповіді тощо (на практичних або семінарських заняттях);
- контроль виконання письмових домашніх завдань;
- перевірка конспекту, виконаного з тем, що вивчалася самостійно;
- тестування;
- підсумкове оцінювання знань програмового матеріалу – екзамен.

У даному навчально-методичному посібнику представлені завдання для самостійної підготовки та перевірки знань. Він включає методичні вказівки з написання й оформлення контрольних робіт, варіанти домашніх контрольних робіт, програмові вимоги для підготовки до екзамену.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З НАПИСАННЯ Й ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Зважаючи на особливості заочної форми навчання, невеликий обсяг аудиторних занять, передбачених навчальним планом, та необхідності системного навчання в міжсесійний період, відповідно до навчального плану Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника з навчальної дисципліни «Еколого-правова конфліктологія» визначені як обов'язкові письмові домашні контрольні роботи, які виконуються в міжсесійний період та є обов'язковою складовою оцінки знань студентів з відповідної навчальної дисципліни.

Представлені нижче варіанти завдань для домашніх контрольних робіт розроблені відповідно до програми навчальної дисципліни «Еколого-правова конфліктологія». Вони з максимальною можливістю охоплюють різні теми. Завдання розроблені з використанням різних способів перевірки знань та є нерівнозначними за складністю. Їх виконання передбачає і просте відтворення матеріалу (при викладенні термінів), і системне опрацювання нормативно-правових актів (при вирішенні тестових завдань), і творчий аналіз (при виконанні теоретичних завдань), і юридичну кваліфікацію відносин (при розв'язанні задач).

Кожен студент відповідної навчальної групи виконує домашню контрольну роботу за індивідуальним варіантом відповідно до порядкового номера цього студента за списком в навчальних журналах академгрупи (виконана контрольна робота не свого варіанту не зраховується).

Максимальна оцінка роботи – 30 балів.

Кожен варіант завдань для домашньої контрольної роботи включає наступні завдання:

- 2 термінологічних завдання, які полягають у письмовому відтворенні основних дефініцій курсу, що закріплені в нормативно-правових актах, визначені в навчальних підручниках чи посібниках; їх виконання передбачає чітке визначення понять без їх аналізу чи характеристики **(по 3 бали)**;

- 1 завдання творчого характеру, що передбачає здійснити порівняльну характеристику окремим поняттям чи інститутам еколого-правової конфліктології, обравши критерій класифікації **(4 бали)**;

- 2 теоретичних завдання, для виконання яких необхідно здійснити системний теоретико-правовий та нормативний аналіз відповідних інститутів та викласти суть питання у вигляді їх систематизованого аналізу **(по 5 балів)**;

- 1 практичне завдання – при вирішенні практичних завдань, насамперед, необхідно проаналізувати коло відносин, які склалися, та вибрати правові норми, що підходять для регулювання в даному випадку, в процесі аналізу норми відбувається також її тлумачення, з'ясування змісту з урахуванням вивчених теоретичних положень. Правова кваліфікація представляє собою юридичну оцінку всієї сукупності фактичних обставин справи шляхом віднесення конкретного випадку до сфери дії певних юридичних норм. Відповідь – вирішення практичних завдань повинна бути максимально повною, обґрунтованою, з посиланням на конкретні статті нормативно-правових актів та визначенням можливих варіантів вирішення, які можуть відрізнятися в залежності від зміни обставин **(10 балів)**.

Всі завдання виконуються письмово з обов'язковим зазначенням прізвища та ініціалів студента, номера групи та номера варіанту. Виконані контрольні роботи повинні бути здані на кафедру для перевірки **на пізніше ніж за 10 днів до початку заліково-екзаменаційної сесії. Невиконання завдань, невчасна здача їх на кафедру, отримання за контрольну «незадовільної» оцінки є підставами для не допуску студента до здачі екзамену.**

У випадку необхідності (не зрозуміло питання, уточнення відповіді) можна отримати консультацію у викладача (електр. адреса: y.zoryana@gmail.com).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ДОМАШНІХ КОНТОЛЬНИХ РОБІТ

ВАРІАНТ 1.

1. Дайте визначення поняття:

- конфлікт
- адміністративна процедура

2. Дайте порівняльну характеристику:

Традиційних та альтернативних форм розв'язання екологічних конфліктів.

3. Проаналізуйте і розкрийте питання:

3.1. Характеристика конфлікту як соціального явища.

3.2. Нормативне закріплення альтернативного вирішення еколого-правового конфлікту в межах судового процесу.

4. Практичне завдання:

17 серпня 2016 року Комунальне підприємство "Харківводоканал" звернулось до суду з позовом до Акціонерної компанії "Харківобленерго", в якому просило суд зобов'язати відповідача не припиняти електропостачання об'єктів системи централізованого водопостачання та водовідведення КП "Харківводоканал". В обґрунтування своєї заяви позивач вказує, що він є єдиним підприємством, яке надає послуги з централізованого водопостачання для міста та ряду населених пунктів Харківської області, а відключення від енергопостачання будь-якого об'єкту (елементу) вказаної системи призведе до порушення, зупинки безперервного процесу подачі води у місто, і, як наслідок, - можливого руйнування системи через порушення гідравлічних режимів роботи водоводів та розподільчих мереж, що може спричинити затоплення прилеглих територій, порушення технології обробки і знезараження води хлором, що викличе інтенсивний розвиток бактерій та вірусів, створення аварійної обстановки на об'єктах з можливим негативним впливом на довкілля та населення.

До юрисдикції якого суду належить розгляд цієї справи?

Чи буде в даному випадку порушення норм екологічного законодавства і відповідно чи спір є еколого-правовим?

Вирішіть спір по суті.

ВАРІАНТ 2.

1. Дайте визначення поняття:

- еколого-правовий конфлікт
- переговори

2. Дайте порівняльну характеристику:

Поняття «конфлікт», «соціальний конфлікт» та «юридичний конфлікт».

3. Проаналізуйте і розкрийте питання:

3.1. Елементи структури юридичного конфлікту.

3.2. Причини та основні прояви екологічних конфліктів в Україні.

4. Практичне завдання:

Згідно з рішенням сільської ради ТОВ «Обрій» передано в приватну власність 25 га землі, розташованих поза межами прибережної захисної зони – смуги водоохоронної зони під сінокоси та пасовища. Державний інспектор звернувся з позовом до сільської Ради з вимогою скасувати вказане рішення, оскільки воно суперечить чинному законодавству.

Дайте характеристику правовідносин, що склалися.

Вирішіть справу в порядку адміністративного судочинства. Чи може суд, вирішуючи спір по суті скасувати рішення сільської ради? Відповідь обґрунтуйте.

ВАРІАНТ 3.

1. Дайте визначення поняття:

- еколого-правовий спір
- медіація

2. Дайте порівняльну характеристику:

Еколого-правового *конфлікту* та еколого-правового *спору*.

3. Проаналізуйте і розкрийте питання:

3.1. Поняття та класифікація юридичних конфліктів.

3.2. Зміст управління конфліктом: прогнозування, запобігання, стимулювання, завершення конфлікту.

4. Практичне завдання:

Гр. С. має у власності житловий будинок на вул. Коновальця 3 «а» у м. Калус та земельну ділянку для його обслуговування, на якій споруджена система каналізаційних відстійників у кількості чотирьох вигрібних ям, які послідовно спарені між собою. Власниця суміжного будинку гр. В. вимагає демонтувати систему каналізаційних відстійників. Свої вимоги він обґрунтовує тим, що розміщення каналізаційних відстійників призводить до порушення принципів добросусідства, санітарних норм, може призвести до потрапляння шкідливих речовин у ґрунт та ґрунтові води, а відтак, до негативного впливу на здоров'я, оскільки на невеликій відстані від вигрібних ям знаходиться належний гр. В. колодязь та розташований город, де вона вирощує овочі, від вигрібних ям виділяється неприємний запах, все це призводить до порушення її прав на чисте та безпечне довкілля та обмежує у вільному користуванні земельною ділянкою. Гр. С. ігнорує вимоги сусідки.

Дайте правовий аналіз ситуації.

Спробуйте врегулювати даний спір за допомогою медіації. Який спосіб вирішення доцільно у цьому випадку запропонувати, щоб врахувати інтереси обох сторін спору?

ВАРІАНТ 4.

1. Дайте визначення поняття:

- юридичний конфлікт
- об'єкт еколого-правового конфлікту

2. Дайте порівняльну характеристику:

Форм завершення юридичного конфлікту: *врегулювання* і *розв'язання* конфлікту.

3. Проаналізуйте і розкрийте питання:

3.1. Сучасний стан використання альтернативних форм врегулювання конфліктів в Україні.

3.2. Обов'язковість адміністративного розгляду як досудового порядку врегулювання екологічного спору.

4. Практичне завдання:

09.08.2016 р. позивач - Міжнародна благодійна організація «Екологія-Право-Людина» звернулася до суду з позовом до Товариства з обмеженою відповідальністю «Агрокомплекс», в якому просить визнати протиправною відмову відповідача у наданні відповіді на інформаційний запит Міжнародної благодійної організації «Екологія-Право-Людина» від 04.07.2016 року та зобов'язати відповідача надати повну інформацію на інформаційний запит від 04.07.2016 року, а саме: які дозвільні документи необхідні для функціонування свиноферми біля с. Дуліби були отримані ТзОВ «Агрокомплекс» (надати їхні копії); які проектні дані даного об'єкту; які методи збору та утилізації гною передбачено на свинофермі поблизу с. Дуліби; яка площа земель знаходиться у власності чи оренді в ТзОВ «Агрокомплекс», що планується для внесення гноївки;

які щорічні обсяги водоспоживання даного об'єкта; чи передбачаються проектом системи очистки повітря вентиляційних отворів самого приміщення свиноферми (якщо так, то які їхні технічні характеристики та виробник).

Не погоджуючись із пред'явленим позовом відповідач подав заперечення та вказав на те, що позивач у своєму позові не наводить жодних доводів, що ТзОВ «Агрокомплекс» володіє вищеперахованими видами інформації та й сама інформація запитувана позивачем у запиті не є публічною, жодне із поставлених запитань не містить конкретизації, який саме документ хоче отримати позивач і ким саме, яким суб'єктом владних повноважень він створений, а відповідач не є розпорядником такої інформації, а відтак позовні вимоги не підлягають задоволенню.

Визначте вид судочинства, особливості процедури розгляду такої категорії спорів.

Вирішіть спір по суті, склавши текст рішення суду.

ВАРІАНТ 5.

1. Дайте визначення поняття:

- конфлікт інтересів
- сторони еколого-правового конфлікту

2. Дайте порівняльну характеристику:

Альтернативних форм розв'язання еколого-правових конфліктів: *переговори, погоджувальні процедури, посередництво.*

3. Проаналізуйте і розкрийте питання:

- 3.1. Причини та основні прояви екологічних конфліктів в Україні.
- 3.2. Характеристика традиційних механізмів врегулювання еколого-правових конфліктів.

4. Практичне завдання:

Гр. К. звернулася до суду з позовом до виконавчого комітету Луцької міської ради про визнання незаконним та скасування рішення Луцької міської ради № 75 від 21.02.2017 року «Про затвердження актів» у частині затвердження акту № 4 роботи постійно діючої комісії по визнанню та відшкодуванню збитків власникам землі та землекористувачам від 16.12.2016 року, що стосується визначення збитків (неодержаного доходу), нанесених територіальній громаді міста Прилуки в особі Луцької міської ради гр. К. у зв'язку з фактичним використанням земельної ділянки площею 6387 кв. м. без наявності документів, що посвідчують право на неї в розмірі 75277,82 грн. за період із грудня 2013 року по листопад 2016 року. Оскаржуваним рішенням зобов'язано позивача відшкодувати визначені збитки (неодержаний дохід) до міського бюджету не пізніше - 1 місяця після затвердження акту роботи комісії.

Позивач вважає, що дане рішення прийняте з порушенням вимог чинного законодавства України, яке регулює питання передання земельної ділянки в оренду, обчислення та нарахування орендної плати, основ містобудування та містобудівної діяльності, порядку визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам, і одночасно цим рішенням порушено охоронюваний інтерес гр. К., у зв'язку з чим, просить визнати рішення незаконним та скасувати його.

До юрисдикції якого суду належить розгляд цієї справи?

На Вашу думку, в даній ситуації має місце еколого-правовий конфлікт чи цивільно-правовий?

Вирішіть спір по суті.

ВАРІАНТ 6.

1. Дайте визначення поняття:

- предмет еколого-правового конфлікту
- управління конфліктом

2. Дайте порівняльну характеристику:

Адміністративної та судової форм врегулювання еколого-правового спору.

3. Проаналізуйте і розкрийте питання:

- 3.1. Ознаки і види еколого-правових конфліктів.
- 3.2. Форми завершення юридичного конфлікту.

Практичне завдання:

З позовом до суду звернулася Міжнародна благодійна організація «Екологія-Право-Людина» до Кабінету Міністрів України, Міністерства енергетики і вугільної промисловості України про визнання протиправною бездіяльності відповідачів під час розроблення та схвалення Програми розвитку гідроенергетики на період до 2026 року та скасування розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.07.2016 року №552-р.

В обґрунтування заявлених позовних вимог позивач вказав на те, що при розробці та прийнятті Програми розвитку гідроенергетики на період до 2026 року відповідачами не було дотримано процедури, передбаченої для прийняття таких програм, чим порушено законні права та інтереси позивача. Так, зазначив, що відповідачами не проведено державної екологічної експертизи, стратегічної екологічної оцінки, не забезпечено участі громадськості під час розроблення Програми.

Представник відповідачів просила відмовити у задоволенні позовних вимог, вказавши на їх безпідставність. Крім того вказала, що позивач не є учасником спірних правовідносин, так як згідно статутної діяльності створений для здійснення благодійної діяльності, при цьому положення Закону України "Про благодійну діяльність та благодійні організації" не наділяють таких правом на звернення до суду з питань забезпечення дотримання природоохоронного законодавства.

Дайте правову оцінку позиції позивача та відповідачів. Вирішіть спір по суті.

Які механізми попередження еколого-правового конфлікту у цьому випадку можливо використати?

ВАРІАНТ 7.

1. Дайте визначення поняття:

- посередництво
- еколого-правовий спір

2. Дайте порівняльну характеристику:

Врегулювання спору за участі судді та врегулювання спору із залученням медіатора.

3. Проаналізуйте і розкрийте питання:

3.1. Переваги, недоліки і перспективи розвитку третейського судочинства як альтернативної форми врегулювання екологічного спору.

3.2. Забезпечення компромісу та врахування різних груп інтересів в законодавстві України як форма попередження еколого-правового конфлікту.

4. Практичне завдання:

ОСОБА_1 звернулася до суду із позовом та просить зобов'язати ОСОБА_2 та ОСОБА_3 не чинити перешкоди ОСОБА_1 в користуванні земельною ділянкою, площею 0,1337 га, що знаходиться в с. Липівка, яка належить їй на праві приватної власності та усунути перешкоди в користуванні даною земельною ділянкою, шляхом знесення огорожі встановленої ОСОБА_2 та відновлення меж земельної ділянки в натурі на місцевості із залученням спеціалізованої організації за кошти ОСОБА_2 та ОСОБА_3.

Позов обґрунтовує тим, що їй на праві власності належить земельна ділянка в с. Липівка. Суміжними землекористувачами є відповідачі ОСОБА_2 та ОСОБА_3. Відповідачі самовільно зайняли частину належної їй земельної ділянки, зокрема ОСОБА_2 встановив огорожу на земельній ділянці, а ОСОБА_3 встановила металічні стовпчики по довжині грядки і позивач немає можливості безперешкодно користуватися земельною ділянкою. З приводу самовільного зайняття земельної ділянки позивач зверталась у сільську раду, і їй рекомендовано звернутися до суду. На вимогу звільнити земельну ділянку відповідачі не реагують і заявляють, що це позивач порушила їх права.

До юрисдикції якого суду належить розгляд цієї справи?

На Вашу думку, в даній ситуації має місце еколого-правовий конфлікт чи цивільно-правовий?

Чи правомірно діяла сільська рада у цій ситуації?

Вирішіть спір по суті.

ВАРІАНТ 8.

1. Дайте визначення поняття:

- мирова угода
- юридичний конфлікт

2. Дайте порівняльну характеристику:

Цивільної та адміністративної юрисдикцій щодо вирішення еколого-правових спорів.

3. Проаналізуйте і розкрийте питання:

3.1. Поняття, структурні елементи, стадії переговорного процесу з метою врегулювання екологічного конфлікту.

3.2. Міжнародно-правові та європейські стандарти застосування альтернативних форм врегулювання спору.

4. Практичне завдання:

У зв'язку із освоєнням нових родовищ вугілля в межах Донецького басейну Міністерство енергетики та вугільної промисловості України звернулось із листом до Держгеонадра, в якому просило зобов'язати власників земельних ділянок, на яких планується проведення розвідувальних робіт, укласти договори з Державним підприємством «Георозвідка». Обов'язок укласти такі договори Міністерство мотивувало суспільною важливістю проведення таких робіт. Власники земельних ділянок проти договорів заперечували, зазначивши, що в Україні діє принцип свободи договору, і жодним нормативним актом виключення із такого принципу у випадку освоєння нових вугільних родовищ не передбачено.

Надайте правову оцінку позиції Міністерства, Державної служби геології та надр України та власників земельних ділянок.

Спробуйте врегулювати конфлікт із застосуванням альтернативної форми вирішення спорів за допомогою переговорів.

ВАРІАНТ 9.

1. Дайте визначення поняття:

- еколого-правовий конфлікт
- досудове врегулювання спору

2. Дайте порівняльну характеристику:

Переваг та недоліків традиційних форм врегулювання екологічних конфліктів.

3. Проаналізуйте і розкрийте питання:

3.1. Юрисдикція адміністративних судів щодо врегулювання еколого-правових конфліктів.

3.2. Правова природа, принципи та суб'єкти альтернативного врегулювання еколого-правового конфлікту.

4. Практичне завдання:

Підприємство «Водограй» звернулося до обласної Ради народних депутатів з проханням надати в користування ставок на умовах оренди у лікувальних та оздоровчих цілях. Підприємству було відмовлено. Підстави були такі: по-перше, оренда водних об'єктів у лікувальних та оздоровчих цілях не надається; по-друге, користування може здійснювати тільки фізична особа.

Визначте процедуру врегулювання даного спору в адміністративному (позасудовому) та судовому порядку. Який вид судочинства? Обґрунтуйте відповідь.

Вирішіть спір по суті.

ВАРІАНТ 10.

1. Дайте визначення поняття:

- спрощене провадження
- соціальний конфлікт

2. Дайте порівняльну характеристику:

Цивільної та господарської юрисдикції щодо вирішення еколого-правових спорів.

3. Проаналізуйте і розкрийте питання:

3.1. Альтернативні форми розв'язання еколого-правових конфліктів.

3.2. Процедури вирішення екологічних спорів, що застосовуються господарським судом.

4. Практичне завдання:

До державного лісогосподарського підприємства «Карпатські ліси» звернулось приватне підприємство «Зелений світ» із проханням виділити частину лісових угідь для розміщення об'єктів оздоровчо-туристичного табору. ЛП погодилось на пропозицію. Сторони уклали договір про надання частини лісових угідь за умови, що ПП профінансує проведення лісорозведення на площі 70 га. Строк дії договору – 5 років. Відповідно до умов договору ПП зобов'язувалося зробити проплату протягом трьох місяців з моменту підписання договору. Однак здійснило лише часткову проплату, зобов'язуючись решту коштів сплатити після розміщення запланованих об'єктів. Своєю позицію обґрунтувало тим, що в першу чергу потрібно звести об'єкт, який має важливе значення, оскільки забезпечуватиме суспільні інтереси у сфері охорони здоров'я. Натомість ЛП наполягало на тому, що здійснення лісорозведення є функцією охорони довкілля, а тому є пріоритетною.

На Вашу думку, в даній ситуації має місце еколого-правовий конфлікт чи цивільно-правовий, пов'язаний із невиконанням умов договору? Відповідь обґрунтуйте.

Які процедури врегулювання спору доцільно використати у даному випадку? Охарактеризуйте їх.

ВАРІАНТ 11.

1. Дайте визначення поняття:

- конфлікт інтересів
- посередництво

2. Дайте порівняльну характеристику:

Переваг та недоліків альтернативного врегулювання екологічних конфліктів.

3. Проаналізуйте і розкрийте питання:

- 3.1. Адміністративні процедури як форма врегулювання еколого-правових конфліктів
- 3.2. Врегулювання екологічного спору за участі судді. Підстави, строк, порядок вирішення спору.

4. Практичне завдання:

Розпорядженням Івано-Франківської обласної ради № 39-р «Про надання в користування мисливських угідь області» закріплено положення про передачу в користування Івано-Франківській обласній організації Українського товариства мисливців і рибалок мисливські угідь терміном на 15 років. Громадська організація «Дивосвіт» звернулася у порядку Закону України «Про звернення громадян» зі скаргою до Івано-Франківської обласної ради про порушення порядку передачі у користування мисливських угідь. У свою чергу Українське товариство мисливців і рибалок заперечило проти такої скарги, так як вважає, що громадська організація «Дивосвіт» не має право на подання такої скарги, так як права та законні інтереси даної організації не порушено.

Дайте правовий аналіз ситуації, що виникла. Чи було порушено порядок передачі у користування мисливських угідь? Чи має право громадська організація звертатися зі скаргою в даному випадку?

Спробуйте вирішити еколого-правовий конфлікт із використанням альтернативної форми врегулювання спору.

ВАРІАНТ 12.

1. Дайте визначення поняття:

- медіація
- управління конфліктом

2. Дайте порівняльну характеристику:

Еколого-правових спорів від майнових конфліктів, пов'язаних із природоресурсними відносинами.

3. Проаналізуйте і розкрийте питання:

- 3.1. Спеціалізація судів та проблеми розмежування судових юрисдикцій щодо розгляду еколого-правових спорів.
- 3.2. Медіація як спосіб вирішення еколого-правових конфліктів. Основні принципи медіації.

4. Практичне завдання:

У межах території біосферного заповідника «Асканія-Нова» вирішено здійснити низку природоохоронних заходів за кошти Державного фонду охорони навколишнього природного середовища. З цією метою адміністрація заповідника звернулася з клопотанням до Мінприроди України. Міністерство відмовило у наданні коштів на зазначені цілі вказавши, що згідно з Положенням про заповідник адміністрація має право формувати власні кошти та фінансувати за їх рахунок проведення природоохоронних заходів на території заповідника. Адміністрація заповідника звернулася до Кабінету Міністрів України з клопотанням посприяти у врегулюванні конфлікту із Мінприроди.

Дайте аналіз екологічного конфлікту, що виник.

Вирішіть справу із використанням загальних та спеціальних адміністративних процедур врегулювання еколого-правових конфліктів.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ
для підготовки до здачі екзамену з навчальної дисципліни
«ЕКОЛОГО-ПРАВОВА КОНФЛІКТОЛОГІЯ»

ТЕМА 1. Еколого-правова конфліктологія у системі юридичних знань

Еколого-правова конфліктологія як наука та навчальна дисципліна.

Поняття, предмет і методи еколого-правової конфліктології. Функції еколого-правової конфліктології. Теоретико-пізнавальна, аналітична, прогностична та управлінська (конфліктного менеджменту) функції.

Еколого-правова конфліктологія у системі наукового знання. Конфліктологічні дослідження в межах теорії права, філософії права, соціології, економічної теорії, екології, екологічного права та ін.

ТЕМА 2. Теоретичний аналіз правового конфлікту

Характеристика конфлікту як соціального явища.

Поняття «конфлікт», «соціальний конфлікт» та «юридичний конфлікт».

Юридичний конфлікт як вид конфлікту соціального. Елементи структури юридичного конфлікту: учасники (сторони); умови конфлікту; предмет та об'єкт конфлікту; образи конфліктної ситуації; можливі дії учасників конфлікту; результати конфліктної ситуації.

Класифікація правових конфліктів.

ТЕМА 3. Еколого-правовий конфлікт: поняття, сутнісні характеристики

Проблеми конфліктної взаємодії між суб'єктами екологічних правовідносин. Причини та основні прояви екологічних конфліктів в Україні.

Екологічний конфлікт як різновид соціально-правового конфлікту. Правова, соціальна, економічна та екологічна складові даної категорії конфлікту.

Ознаки еколого-правового конфлікту.

Види еколого-правових конфліктів.

Розмежування еколого-правового конфлікту із суміжними категоріями. Конфлікт і спір, конфлікт і правопорушення.

ТЕМА 4. Теорія і практика управління правовим конфліктом

Стратегія управління конфліктною ситуацією: принципи, етапи і способи впливу.

Загальний зміст управління конфліктом: прогнозування, запобігання, стимулювання, завершення конфлікту.

Методи прогнозування та профілактики конфліктності у соціальних відносинах.

Шляхи запобігання конфлікту. Вимушені та превентивні форми запобігання конфлікту.

Стимулювання конфлікту, його форми та засоби.

Форми завершення юридичного конфлікту: припинення і скасування, врегулювання і розв'язання конфлікту.

ТЕМА 5. Форми та механізми врегулювання еколого-правового конфлікту

Поняття управління еколого-правовим конфліктом.

Правові інститути та механізми розв'язання еколого-правових конфліктів. Традиційні та альтернативні способи розв'язання екологічних конфліктів.

Традиційні механізми врегулювання еколого-правових конфліктів. Конституційні процедури та конституційне судочинство. Адміністративні процедури. Судова форма врегулювання еколого-правового спору.

Альтернативні форми розв'язання еколого-правових конфліктів. Переговори, погоджувальні процедури, посередництво (медіація).

ТЕМА 6. Адміністративні процедури як форма врегулювання еколого-правових конфліктів

Загальна характеристика адміністративного порядку врегулювання екологічних спорів.
Обов'язковість адміністративного розгляду як досудового порядку врегулювання екологічного спору.

Загальні та спеціальні адміністративні процедури. Суб'єкти, уповноважені на врегулювання еколого-правових конфліктів.

Порядок розгляду та прийняття рішення уповноваженим суб'єктом.

ТЕМА 7. Судова форма вирішення еколого-правових спорів

Судовий розгляд як найбільш ефективний спосіб врегулювання еколого-правового конфлікту.

Спеціалізація судів та проблеми розмежування судових юрисдикцій щодо розгляду еколого-правових спорів.

Цивільне судочинство. Відмежування еколого-правових спорів від майнових конфліктів, пов'язаних із природоресурсними відносинами. Процесуальне становище осіб, що беруть участь у вирішенні конфлікту. Судовий розгляд спору. Виконання судових рішень.

Загальна характеристика спорів, що вирішує господарський суд. Процедури вирішення екологічних спорів, що застосовуються господарським судом. Шляхи підвищення ефективності вирішення господарських спорів.

Юрисдикція адміністративних судів щодо врегулювання еколого-правових конфліктів. Публічний характер еколого-правового спору. Особливі форми провадження в адміністративному суді. Специфіка виконання рішення в адміністративній справі.

ТЕМА 8. Альтернативні шляхи врегулювання еколого-правових спорів в межах судового процесу

Нормативне закріплення процесуальних основ альтернативного вирішення еколого-правового конфлікту. Дискреційні повноваження суду у виборі альтернативних способів врегулювання спору.

Врегулювання спору за участі судді. Підстави, строк, порядок вирішення спору.

Інститут мирової угоди. Відмінності в процедурі визнання (затвердження) та виконання мирової угоди залежно від виду судочинства.

Спрошені провадження – новація національного процесуального законодавства. Особливості розгляду справи за правилами спрощеного провадження у порядку адміністративного, господарського, цивільного судочинства. Правові наслідки застосування спрощеної форми провадження.

ТЕМА 9. Альтернативні (нетрадиційні) форми врегулювання еколого-правових конфліктів

Поняття альтернативного вирішення юридичного конфлікту. Правова природа, принципи та суб'єкти альтернативного врегулювання еколого-правового конфлікту. Переваги та недоліки альтернативного врегулювання екологічних конфліктів.

Поняття і структурні елементи переговорного процесу. Стадії переговорного процесу: підготовка до переговорів; процес їх ведення; аналіз результатів переговорів і виконання досягнутих домовленостей. Умови ефективності переговорного процесу по вирішенню еколого-правових конфліктів.

Переваги, недоліки і перспективи розвитку третейського судочинства як альтернативної форми врегулювання екологічного спору.

Застосування посередництва у вирішенні екологічних конфліктів. Поняття і види посередництва. Медіація як спосіб вирішення еколого-правових конфліктів. Основні принципи

медіації. Стадії процедури посередництва. Проблема практичного застосування медіації при вирішенні екологічних конфліктів.

ТЕМА 10. Світовий досвід використання нетрадиційних форм врегулювання еколого-правових конфліктів та ефективність його реалізації у правозастосовній практиці України

Зарубіжний досвід застосування альтернативних процедур. Міні-суд, посередництво-арбітраж та інші.

Міжнародно-правові та європейські стандарти застосування альтернативних форм врегулювання спору.

Сучасний стан використання альтернативних форм врегулювання конфліктів в Україні.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Анцупов А. Я. Конфликтология в схемах и комментариях / А. Я. Анцупов, С. В. Баклановский. СПб.: Питер, 2006. 288 с.
2. Анцупов А. Я. Конфликтология: учеб. для вузов / А. Я. Анцупов, А. И. Шипилов. М.: ЮНИТИ, 2001. 552 с.
3. Бабосов Е. М. Конфликтология: учеб. пособие. Минск: Тетра Системе, 2001. 464 с.
4. Балабанова Л. В. Конфліктологія: навч. посіб. / Л. В. Балабанова, К. В. Савельєва. К.: Вид. дім "Професіонал", 2009. 280 с.
5. Барабаш Ю. Державно-правові конфлікти в сучасній Україні: причини, наслідки, вибори як форма їх розв'язання. *Вісн. Центр. вибор. комісії*. 2007. № 2. С. 28-32.
6. Барабаш Ю. Г. Державно-правові конфлікти в теорії та практиці конституційного права. Х.: Право, 2008. 220 с.
7. Барабаш Ю. Державно-правові конфлікти: поняття, сутність, ключові ознаки. *Вісн. Львів. ун-ту*. Серія юрид. Вип. 47. Л.: ЛДУ, 2008. С. 67-75.
8. Барабаш Ю. Загальні фактори, що впливають на стан та динаміку державно-правових конфліктів: конституційно-правовий аспект. *Наук. вісн. Дніпропетр. держ. ун-ту внутр. справ України*. 2008. № 3(39). Д.: Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2008. С. 13-21.
9. Берлач А. І. Конфліктологія: Навчальний посібник для дистанційного навчання / А. І. Берлач, В. В. Кондрюкова; Відкритий міжнар. ун-т розвитку людини "Україна". К.: Ун-т "Україна", 2007. 203 с.
10. Ващенко К. Антиконтрактні технології: теоретичні засади та українська дійсність. *Стратегія україн. державотворення. Філософ.-політолог. та екон. аналіз* (Філософія. Економіка. Політика. Освіта.). Полтава: АСМІ, 2000. С. 78-87.
12. Ващенко И. В. Общая конфликтология: учеб. пособие / И. В. Ващенко, С. П. Гиренко и др. 2-е изд. Х. : Оригинал, 2001. 384 с.
13. Ворожейкин И. Е. Конфликтология: учеб. / И. Е. Ворожейкин, А. Я. Кибанов, Д. К. Захаров. М.: ИНФРА-М, 2003. 240 с.
15. Гайворонська І. Історичний розвиток мирного і компромісного вирішення кримінально-правових конфліктів на українських землях. *Юрид. Україна*. 2008. № 5. С. 105-108.
16. Герасіна Л. М., Панов М. І. Стратегія і тактика врегулювання юридичних конфліктів: методологічний та технологічний аспект. *Держ. буд-во та місцеве самоврядування: зб. наук. пр.* Вип. 1. Х.: Право, 2001. С. 58-75.
17. Герасіна Л. М. Проблеми правової конфліктології: феноменологічний, гносеологічний та праксеологічний аналіз / Л. М. Герасіна, М. І. Панов. Х.: Право, 2004. 112 с.
18. Гірник А. М. Основи конфліктології. Вид. дім Києво-Могилян. акад., 2010. 222с.
19. Громова О. Н. Конфликтология: курс лекций. М.: ЭКСМО, 2000. 320 с.
20. Дмитриев А. В. Конфликтология. М.: Гардарики, 2007. 375 с.
21. Дуткевич Т. Конфліктологія з основами психології управління: навч. посіб. / Т. Дуткевич; М-во освіти і науки України, Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, Ін-т соц. реабілітації та розвитку дитини. К.: Центр учб. л-ри, 2005. 455 с.
22. Емельянов С. М. Практикум по конфликтологии. СПб.: ПИТЕР, 2001. 400 с.
23. Зыбцев В. Н. Конфликтология: модульный вариант: [учеб. пособие] / В. Н. Зыбцев, Е. В. Попова. Донецк: Вебер, 2007. 488 с.
24. Зыбцев В. Н. Конфликтология для студентов вузов / В. Н. Зыбцев, Е. В. Попова. Донецк: Вебер, 2007. 488 с.
25. Карпенко З. С. Аксіопсихологічна реконструкція стратегій розв'язання конфліктних ситуацій. *Наук. вісн. Львів. держ. ун-ту внутр. справ*. Сер. психолог. Вип. 1. Л.: Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2008. С. 325-331.
26. Кильмашкина Т. Н. Конфликтология: социальные конфликты: [учеб. пособие для вузов]. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. 285 с.

27. Кіржнер Л. О. Конфліктологія: навч. посіб. / Л. О. Кіржнер, М. В. Мартиненко, О. В. Мангольд. Х. : ХНЕУ, 2007. 142 с.
28. Конфлікти в суспільствах, що трансформуються: зб. наук. статей (за матеріалами XI Харк. політолог. читань). Х.: Право, 2001. 200 с.
29. Герасіна Л. М. Конфліктологія: навч. посіб. / Л. М. Герасіна, М. П. Требін, В. Д. Воднік та ін. Х.: Право, 2012. 128 с.
30. Ємельяненко Л. М. Конфліктологія: навч. посіб. / Л. М. Ємельяненко, В. М. Петюх, Л. В. Торгова, А. М. Гриненко; за ред.: В. М. Петюха та Л. В. Торгової. К.: ХНЕУ, 2005. 315 с.
31. Скібіцька Л. І. Конфліктологія: навч. посіб. К.: Центр учб. л-ри, 2007. 384 с.
32. Коваленко Д. В. Конфліктологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Д. В. Коваленко, І. М. Шалімова, О. М. Керницький; Укр. інж.-пед. акад. Х. : Точка, 2012. 221 с.
33. Конфліктологія: підруч. для студ. ВНЗ юрид. спец. / за ред. Л. М. Герасіної та М. І. Панова. Х.: Право, 2002. 256 с.
34. Русинка І. І. Конфліктологія: психотехнології запобігання і управління конфліктами: [навч. посіб.]. К.: Професіонал, 2007. 332 с. С. 8-31.
35. Ложкін Т. Практикум з конфліктології / Т. Ложкін, Е. Юрковський, І. Моначін. Тернопіль: Воля, 2005. 168 с.
36. Лукин Ю. Ф. Конфликтология: управление конфликтами. М.: Трикта, 2007. 799 с.
37. Милорадова Н. Э. Виды и предмет конфликта в деятельности следователя. *Право і безпека*. 2002. № 2. С. 187-190.
38. Миронова О. М. Конфліктологія: навч. посіб. / О. М. Миронова, О. В. Мазоренко. Х. : ХНЕУ, 2011. 167 с.
39. Нагаєв В. Конфліктологія: курс лекцій: [навч. посіб. для вузів] / В. Нагаєв; М-во освіти України, Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. К.: Центр учб. л-ри, 2004. 199 с.
40. Орлянський, В. С. Конфліктологія. К.: Центр учб. л-ри, 2007. 160 с.
41. Параскевова С. А. Конфликтные отношения в гражданском праве: исторический аспект. *История государства и права*. 2006. № 8. С. 13-14.
42. Пахомов В. Ю. Внесудебные (альтернативные) процедуры разрешения конфликтных ситуаций в России: исторический опыт и современность. Обеспечение прав и свобод человека и гражданина. Ч. 1: Сб. ст. по итогам междунар. науч.-практ. конф., Тюмень, 17-19 нояб. 2005 г. Тюмень: Тюмен. гос. ун-т, 2006. С. 134-137.
43. Пірен М. І. Конфліктологія: підруч. К.: МАУП, 2007. 360 с.
44. Пірен М. І. Конфлікт і управлінські ролі: соціопсихологічний аналіз: [навч.-практ. посіб.]. К. : УАДУ, 2000. 200 с.
45. Примуш М. Конфліктологія: навч. посіб. для вузів / М. Примуш; М-во освіти і науки України. К.: Вид. дім "Професіонал", 2006. 282 с.
46. Ромашов Р. А. Конфликтология: учеб. пособие. СПб.: С.-Петербург. ун-т, 2006. 437с.
47. Русинка І. Конфліктологія. Психологія запобігання і управління конфліктами: навч. посіб. / І. Русинка; М-во освіти і науки України. К.: Професіонал, 2007. 334 с.
48. Савельєва В. С. Конфликтология: учеб. пособие для студ. высших учеб. заведений / В. С. Савельева; Донбас. гос. машиностроит. акад. Краматорск : ДГМА, 2006. 227 с.
49. Сахань О. М., Лавриненко І. А. Державно-правові конфлікти в умовах розбудови державності в Україні. *Пробл. розбудови державності та народовладдя в Україні (до 20-річчя Народ. Руху України за перебудову)*. XXII Харк. політолог. читання, 23 жовт. 2009 р. Х.: ХАП, НЮАУ ім. Я. Мудрого, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування АПрНУ, 2009. 208 с. С. 160-162.
50. Сахань О. М., Новіков О. В. Політичні конфлікти в Україні як прояв деструкції влади. *Вісн. Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого: зб. наук. пр.* Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. Вип. 3. Х.: Право, 2010. С. 182-191.
51. Сватко Ю. І. Конфлікти в галузі державного управління: риторичний вимір. *Конфліктологічна експертиза: теорія і методика*. Вип. 6. К.: Тов-во конфліктологів України, 2008. С. 71-85.

52. Светлов В. А. Управление конфликтом: новые технологии принятия решений в конфликтных ситуациях. СПб.: Росток, 2003. 135 с.
53. Светлов В. А. Конфликтология: учеб. пособие / В. А. Светлов, В. А. Семенов. СПб.: Питер, 2011. 352 с.
54. Скібіцька Л. Конфліктологія: навч. посіб. для студ. вищих навч. зал. К.: Центр учб. л-ри, 2007. 383 с.
55. Словник термінів з правової конфліктології: наук.-довід. вид. / за ред. Ю. П. Битяка, Л. М. Герасіної, М. І. Панова. Х.: Одіссей, 2006. 208 с.
56. Соколов С. В. Социальная конфликтология: учеб. пособие для вузов. М. : Юнити-Дана, 2001. 327 с.
57. Ставицька О. В. Альтернативні технології розв'язання кримінальних конфліктів: загальний аналіз. *Вісн. Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2009. № 1. Х.: Право, 2009. С. 124-133.
58. Ставицька О. В. До питання про сутність адміністративно-правових конфліктів. *Держ. буд-во та місц. самоврядування*. 2004. Вип. 8. С. 38-47.
59. Тихомирова Є. Б. Конфліктологія та теорія переговорів: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Є. Б. Тихомирова, С. Р. Постолювський. Рівне: Перспектива, 2007. 398 с.
60. Тодика Ю. М. Державно-правова конфліктологія як 59 важливий напрямок наукових досліджень. *Вісн. Акад. прав. наук України*. 1996. № 6. Х.: Акад. прав. наук України, 1996. С. 13-23.
61. Уизерс Б. Управление конфликтом / Б. Уизерс. М.- Питер, 2004. 174 с.
62. Хапілова В. П. Конфліктологія: навч. посіб. для вищ. навч. закл. / В. П. Хапілова; Держ. вищ. навч. закл. Запоріж. нац. ун-т. Запоріжжя: Запоріж. нац. ун-т, 2010. 278 с.
63. Хрестоматия по конфликтологии: в 3 т. / сост.: В. Н. Николаевский (отв. ред.), И. Ю. Косуля, О. А. Гужва. Харьков: ХНУ им. В. Н. Каразина. 2009. Т. 1. 552 с.
64. Шевчук Д. А. Конфликты: избегать или форсировать? М: РОСБУХ, 2009. 440 с.
65. Яремчук С. С. Сучасні теорії в конфліктології: навч. посіб. / С. С. Яремчук. Чернівці: Рута, 2008. 72 с.
66. Яхно Т. П. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб / Т. П. Яхно, І. О. Куревіна. К.: Центр учб. л-ри, 2012. 168 с.